

De Duitse stabiliteit

Columns - 23 januari 2018 - Auteur: Merlijn Schoonenboom

Er is een tijd geweest dat ik er ook wel wat in zag, in dat Duitse streven naar de grootst mogelijke veiligheid. Als bezorgde vader controleerde ik alle babyproducten specifiek op resultaten van Duitse testbureau's, als ik ver weg reisde nam ik het liefst een Duits vliegtuig en dat van de Duitse auto's was sowieso duidelijk. Maar uitgerekend nu, nu de komende regeringscoalitie tussen SPD en CDU/CSU weer een stap dichterbij is, begin ik toch ook de nadelen ervan in te zien.

Een nieuwe 'grote coalitie' wordt door zijn pleitbezorgers aangeprezen als de groots mogelijke garantie van stabiliteit. Een Merkel-regering van CDU/CSU en SPD wordt gepresenteerd als de beste, ja eigenlijk als de enige optie tegen het ontwrichtende succes van rechtspopulisme, en daarmee (men heeft geen problemen met grote retoriek) voor een veilig Europa. Maar klopt dat ook echt: zorgt de grootst mogelijke stabiliteit per definitie altijd voor de beste resultaten?

Van hedendaagse historici mag je niet meer over 'volksaard' spreken, maar het verlangen naar stabiliteit is zonder twijfel een 'typisch Duits' cultureel kenmerk. Sommigen zeggen dat het door de Tweede Wereldoorlog komt, toen na de geallieerde bommentapijten nauwelijks meer een steen overeind stond. Anderen, zoals schrijver Bernhard Schlink het wel eens geformuleerd heeft, zien de wortels ervan helemaal terug tot de jarenlange verwoestingen in de Dertigjarige Oorlog.

Feit is: in de naoorlogse Duitse samenleving is het streven naar zekerheid tot het ultieme identiteitskenmerk geworden. Alle 'Made in Germany'-producten proberen vooral uit te dragen dat ze stabiel zijn, de stabielste ter wereld. Er zijn zelfs speciale organisaties voor, de TÜV, Technische Überwachungsvereine, die permanent alle consumentenproducten, of het nu Duitse of geïmporteerde zijn, op hun veiligheid testen.

Merlijn Schoonenboom verbindt in zijn maandelijkse column persoonlijke ervaringen met bredere maatschappelijke ontwikkelingen in Duitsland.

Een nieuwe grote Duitse coalitie zou zonder twijfel een TÜV-stempel krijgen. Hij kan niet makkelijk omvallen als je er van buiten tegen aanschopt, en op het eerste gezicht zal hij er vast ook degelijk getimmerd uitzien.

Alleen: stabiel is niet altijd genoeg. Ons TÜV-geprüfte kinderbed zal niet uit elkaar vallen, maar het kraakt zo enorm dat het voor onze nachtrust niet de beste optie is. De Duitse auto voelt heel stabiel aan, maar inwendig zou er - zoals we in het VW-schandaal hebben ontdekt - best wel eens mee gerommeld kunnen zijn. En zo is ook de schijnbaar groots mogelijke stabiliteit in de politiek geen garantie voor succes.

Het is namelijk geen wonder dat een nieuwe 'grote coalitie' helemaal niet de algehele opluchting oproept die de voorstanders erin menen te zien. In de korte periode dat er een zogeheten Jamaica-coalitie van Groen, liberaal en christelijk mogelijk leek, was de onwennigheid groot, maar ook de verwachting: het kon wél voor een spannende dynamiek zorgen.

Daarentegen roept een grote coalitie bij velen associaties met een grote verstikkende deken op, die over alle actuele onrust gelegd kan worden. Het resultaat van de afgelopen grote coalitie was achteraf namelijk helemaal niet zo stabiel: een SPD in crisis, Angela Merkel zonder de absolute machtsbasis uit voorgaande jaren, en een AfD, de triomferende derde partij van het land, die alle debatten bepaalt.

Critici binnen de SPD hebben de oplossing voor deze zwaktes paraat: de SPD moet weer linkser worden en dan verdwijnt het crisisgevoel vanzelf. De rechtervleugel van Merkels Union ziet het beste antwoord op de AfD juist aan de rechterkant. Maar polarisering is er al genoeg, zoals Die Zeit vorige week schreef: "De Bondsrepubliek heeft geen gebrek aan meer links of meer rechts, het heeft eerder gebrek aan een overtuigend politiek midden."

Waarmee de commentator bedoelt: zelfs een grote coalitie heeft aan schijn niet genoeg, wil het 'het overtuigendste midden' voor de komende jaren worden. Onder de politieke coalitie die het meest stabiel lijkt kan zoveel onvrede broeien, dat hij uiteindelijk een grotere instabiliteit tot gevolg heeft. Want, zoals ieder Made in Germany-bedrijf weet: stabiliteit die ten koste gaat van dynamiek is geen echte stabiliteit.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/24487/de-duitse-stabiliteit>